

УДК: 351:37

DOI: [https://doi.org/10.32689/2617-2224-2019-5\(20\)-44-55](https://doi.org/10.32689/2617-2224-2019-5(20)-44-55)

Грабовенко Наталія Валеріївна,

кандидат педагогічних наук, доцент, професор кафедри публічного адміністрування, Міжрегіональна Академія управління персоналом, 03039, м. Київ, вул. Фрометівська, 2, тел.: +38 (050) 158 92 22, e-mail: natagrabovenko@ukr.net

ORCID: 0000-0001-8896-1292

Грабовенко Наталья Валериевна,

кандидат педагогических наук, доцент, профессор кафедр публичного администрирования, Межрегиональная Академия управления персоналом, 03039, г. Киев, ул. Фрометовская, 2, тел.: +38 (050) 158 92 22, e-mail: natagrabovenko@ukr.net

ORCID: 0000-0001-8896-1292

Hrabovenko Natalia Valeriiivna,

Candidate of Pedagogic Sciences, docent, Professor of the Department of Public Administration, Interregional Academy of Personnel Management (IAPM), 03039, Kyiv, Str. Frometivska, 2, tel.: +38 (050) 158 92 22, e-mail: natagrabovenko@ukr.net

sonnel Management (IAPM), 03039, Kyiv, Str. Frometivska, 2, tel.: +38 (050) 158 92 22, e-mail: natagrabovenko@ukr.net

ORCID: 0000-0001-8896-1292

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТИ ЯК ПРІОРИТЕТНИЙ НАПРЯМ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ

Анотація. Розглянуто основні підходи щодо забезпечення якості освіти як пріоритетного напрямку державної політики, що знайшли відображення у Національній стратегії розвитку освіти в Україні на період до 2021 р., а саме:

- розвиток системного підходу до державного управління якістю на базі міжнародних стандартів та принципів;
- розробка і впровадження інтегрованих систем державного управління;
- участь у міжнародних, національних, регіональних і галузевих конкурсах якості освіти;
- участь у міжнародних порівняльних дослідженнях якості освіти (TIMSS, PISA, PIRLS тощо);
- активне застосування комплексу методів та інструментів управління якістю.

З'ясовано, що до теперішнього часу залишається невизначеним єдиний підхід до розуміння сутності поняття “якість освіти”. Це пояснюється складністю самої категорії “якість”, різноманітністю тлумачення її складових, які впливають на якість; неузгодженістю у розумінні критеріїв якості освіти суб'єктами освітньої політики (державою, роботодавцями, здобувачами освіти, освітніми закладами тощо). Наведено існуючі у науковому обігу точки зору щодо змісту якості освіти.

Визначено найважливіші складові якості освіти, а саме: якість цінностей, цілей і норм; якість умов; якість процесу освіти, яку можна поділити на якість її змісту і якість технології освіти; якість результату освіти.

Розглянуто основні функції державного управління якістю: планування, забезпечення мотивації, контроль і покращення. Наголошено, що реалізація цих функцій є можливою за умов застосування комплексного підходу, який передбачає формування системи управління якістю.

Підкреслено, що основними принципами, на базі яких має створитися, підтримуватися у робочому стані та постійно вдосконалюватися система управління якістю закладів вищої освіти, є: орієнтація на споживача освітніх послуг, відповідальність керівництва, компетентність педагогічного та науково-педагогічного складу, процесуальний підхід, системний підхід до управління якістю, моніторинг якості, прийняття рішень на підставі задокументованих фактів (інформації), взаємовигідні стосунки із партнерами.

Ключові слова: якість, якість освіти, державне управління якістю освіти, моніторинг якості, принципи управління якістю освіти.

ОБЕСПЕЧЕНИЕ КАЧЕСТВА ОБРАЗОВАНИЯ КАК ПРИОРИТЕТНОЕ НАПРАВЛЕНИЕ ГОСУДАРСТВЕННОЙ ПОЛИТИКИ

Аннотация. Рассмотрены основные подходы по обеспечению качества образования как приоритетного направления государственной политики, которые нашли отражение в Национальной стратегии развития образования в Украине на период до 2021 г., а именно:

- развитие системного подхода к государственному управлению качеством на базе международных стандартов и принципов;
- разработка и внедрение интегрированных систем государственного управления;
- участие в международных, национальных, региональных и отраслевых конкурсах качества образования;
- участие в международных сравнительных исследованиях качества образования (TIMSS, PISA, PIRLS и т. п.);
- активное применение комплекса методов и инструментов управления качеством.

Установлено, что до настоящего времени не существует единого подхода к пониманию сущности понятия “качество образования”. Это объясняется сложностью самой категории “качество”, разнообразием толкования состав-

ляющих, которые управляют качеством; несогласованностью в понимании критериев качества образования субъектами образовательной политики (государством, работодателями, учащимися, образовательными учреждениями и т. д.). Приведены существующие в научном обороте мнения относительно содержания качества образования.

Определены важнейшие составляющие качества образования, а именно: качество ценностей, целей и норм; качество условий; качество процесса образования, которое можно разделить на качество содержания образования и качество технологии образования; качество результата образования.

Рассмотрены основные функции государственного управления качеством: планирование, обеспечение мотивации, контроль и улучшение. Отмечено, что реализация этих функций возможна при условии применения комплексного подхода, который предусматривает формирование системы управления качеством.

Подчеркнуто, что основными принципами, на базе которых должна быть создана, поддерживаться в рабочем состоянии и постоянно совершенствоваться система управления качеством, являются следующие: ориентация на потребителя образовательных услуг, ответственность руководства учебных заведений, компетентность педагогического и научно-педагогического состава, процессуальный подход, системный подход к управлению качеством, мониторинг качества, принятие решений на основании фактов (информации), взаимовыгодные отношения с партнерами.

Ключевые слова: качество, качество образования, государственное управление качеством образования, мониторинг качества образования, принципы управления качеством образования.

ENSURING QUALITY OF EDUCATION AS A PRIORITY AREA OF PUBLIC POLICY

Abstract. The authors claim that “populism” as a phenomenon becomes the a**Abstract.** The article considers the main approaches to ensuring the education quality as a priority direction of public policy, which were reflected in the National Strategy for the Development of Education in Ukraine for the period up to 2021, namely:

- development of a systematic approach to public quality management based on international standards and principles;
- development and implementation of integrated public administration systems;
- participation in international, national, regional and sectoral competitions of educational quality;
- participation in international comparative studies of educational quality (TIMSS, PISA, PIRLS, etc.);
- active use of a set of methods and tools of quality management.

It is found that the only approach to understanding the essence of the “quality of education” concept remains unclear to date. This is explained by the complexity

of the category “quality” itself, the diversity of interpretations of its components that control quality; inconsistency in the understanding of the education quality criteria by the subjects of educational policy (the state, employers, recipients of education, educational institutions, etc.). The views on the meaning of the education quality in the scientific circulation are summarized in the following paragraphs. The article concentrates on the views on the education quality meaning in the scientific circulation.

The most important components of the quality of education are defined, namely: quality of values, goals and norms; quality of conditions; the quality of the education process, which can be divided into the quality of its content and the quality of educational technology; quality of education result.

The basic functions of public quality management are: to plan, to maintain motivation, to control and to improve. It is emphasized that the implementation of these functions is possible under the conditions of applying a comprehensive approach, which involves the formation of a quality management system.

It is emphasized that the basic principles on which the quality management system of higher education institutions should be created, maintained in working condition and constantly improved are the following: orientation on the recipients of educational services, responsibility of management, competence of pedagogical and scientific-pedagogical staff, procedural approach, systematic approach to quality management, quality monitoring, decision-making based on documented facts, mutually beneficial relationships with partners.

Keywords: quality, quality of education, state education quality management, monitoring of education quality, principle of education quality management.

Постановка проблеми. На думку багатьох зарубіжних, вітчизняних вчених та освітніх керівників, ХХІ ст. стане століттям якості у всіх її виявах: від якості праці та продукту до якості життя. Сьогодні якість пронизує практично усі сфери життєдіяльності людини і є головним фактором соціального устрою, має фундаментальне значення для розуміння сутності людського буття, для розвитку духовної культури суспільства. Не випадково якість продукції та послуг в останні роки стала характеристикою високоефективної праці, джерелом національного багатства, ознакою розвиненої економіки, а

якість життя визнано міжнародним співтовариством однією з найважливіших ознак, що визначають рівень розвитку держави.

Однією з найважливіших складових якості життя виступає освіта. Багато країн світової спільноти вважає, що саме освіта забезпечує розвиток суспільства. Тому особливу роль набувають проблеми вдосконалення вже наявних підходів до державного управління якістю освіти всіх рівнів у сучасних соціокультурних умовах.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Питання забезпечення якості освіти досліджували К. Ісікава, В. Качалов, В. Кальней, О. Конон-

ко, Е. Коротков, Т. Лукіна, В. Нуджін, М. Поташник, В. Панасюк, Н. Селезньова, С. Шишов та ін. Окремі аспекти державного управління якістю освіти висвітлювали Ж. Делор, Дж. Харрінгтон, В. Хутмахер, А. Шляйхер.

Мета статті — визначити основні підходи щодо забезпечення якості освіти як пріоритетного напрямку державної політики.

Виклад основного матеріалу дослідження. Забезпечення високої якості освіти на підставі збереження її фундаментальності та відповідності актуальним і перспективним потребам особистості, суспільства і держави є головним завданням державної освітньої політики. Дане положення знайшло відображення у Національній стратегії розвитку освіти в Україні на період до 2021 р., схваленої Указом Президента України від 25.06.2013 р. № 344/2013. Мета модернізації полягає у створенні механізму стійкого розвитку системи освіти на підставі:

- забезпечення державних гарантій доступності якісної, конкурентоспроможної освіти відповідно до вимог інноваційного сталого розвитку суспільства, економіки;

- забезпечення особистісного розвитку людини згідно з її індивідуальними здібностями, потребами на підставі навчання впродовж життя;

- створення умов для підвищення якості повної загальної середньої, професійно-технічної та вищої освіти;

- забезпечення системи освіти висококваліфікованими кадрами, їх підтримка державою і суспільством;

- вдосконалення системи національного моніторингу та оцінювання якості освіти;

- спрямованості на гуманізацію, екологізацію та інформатизацію системи освіти, впровадження в освітній процес інноваційних та інформаційно-комунікаційних технологій;

- управління розвитком освіти на базі розподілу відповідальності між суб'єктами освітньої політики; вдосконалення механізмів залучення до управління освітою та її оновлення інституцій громадянського суспільства, громадськості тощо [1].

Вирішення перелічених завдань багато в чому пов'язано з вивченням інноваційних підходів до державного управління якістю у сфері освіти.

До основних підходів можуть бути віднесені:

- розвиток системного підходу до державного управління якістю на базі міжнародних стандартів та принципів;

- розробка і впровадження інтегрованих систем державного управління;

- участь у міжнародних, національних, регіональних і галузевих конкурсах якості освіти;

- участь у міжнародних порівняльних дослідженнях якості освіти (TIMSS, PISA, PIRLS тощо);

- активне застосування комплексу методів та інструментів управління якістю: статистичних методів, самооцінки діяльності закладів освіти, методу “розгортання функції якості”, системи збалансованих показників тощо [2].

Перш, ніж перейти до розгляду необхідності, сутності та можливостей

реалізації даних підходів у сфері освіти, необхідно розкрити зміст самого поняття “якість освіти”. До сьогодні є невизначеним єдиний підхід до розуміння сутності цього поняття. Різноманітність трактовок змісту якості освіти пояснюється складністю самої категорії “якість”, різним тлумаченням поняття “освіта”, її складових, які управляють якістю; неузгодженістю у розумінні якості освіти суб’єктами освітньої політики (державою, роботодавцями, здобувачами освіти, освітніми закладами тощо).

На думку американського фахівця в галузі управління якістю Дж. Харрінгтона: “Якість — річ кумедна. Всі про неї говорять, всі з нею живуть, і кожен гадає, що знає, що це таке. Але лише деякі розуміють, що вона означає” [3].

У табл. 1. наведені деякі з визначень поняття “якість освіти”.

Ці визначення не вичерпують існуючі в сучасних умовах точки зору

щодо змісту якості освіти. Це різноманіття можна об’єднати у такі групи:

1. Якість освіти як абсолютна оцінка. У цьому значенні якість освіти виступає синонімом досконалості; являє собою абсолютну ознаку відповідності певним вимогам. Згідно з цим підходом якість освіти складно виміряти, тому що “досконалисть” є категорією абстрактною і суб’єктивною. Тому даний підхід в останні роки не є поширеним.

2. Якість освіти як сукупність властивостей. У цьому значенні якість освіти є похідною від будь-якого вимірюваного кількісного параметра освітньої послуги. Однак цей підхід є занадто вузьким, оскільки не відображає значущість освітньої послуги для її споживача.

3. Якість освіти як відповідність призначенню. Згідно з цим трактуванням, якість характеризує здатність освіти виконувати свої соціальні функції.

Таблиця 1

Підходи до визначення поняття “якість освіти”

Автор	Визначення поняття
С. Шишов, В. Кальней [4]	Соціальна категорія, яка визначає стан та результативність процесу освіти у суспільстві, її відповідність потребам суспільства у розвитку і формуванні громадянських і професійних компетентностей особистості
М. Поташник, В. Нуждін, В. Панасюк, К. Ісікава, Н. Селезньова та ін. [5]	Ступінь задоволеності потреб та досягнення певних норм, стандартів, цілей (особистості, суспільства, держави), що нормативно затверджені
В. Качалов, Т. Лукіна та ін. [6]	Сукупність властивостей освіти, що зумовлює її здатність задовольняти потреби суспільства у сфері підготовки кваліфікованих фахівців, які володіють необхідними особистісними здібностями та кваліфікацією
О. Кононко [7]	Збалансована відповідність певного освітнього рівня (загальної середньої, професійно-технічної, вищої тощо) численним потребам, цілям, умовам, затвердженим освітніми нормами і стандартами, що встановлюються для виявлення причин порушення цієї відповідності та управління процесом поліпшення встановленої якості

4. Якість освіти як відповідність стандартам. Даний традиційний (нормований) підхід довгий час найбільш широко використовувався у сфері освіти. Згідно з цим підходом якість освіти визначається як відповідність вимогам і умовам державних освітніх стандартів.

5. Якість освіти як об'єкт управлінського впливу. У цій характеристиці якість освіти розглядається одночасно з позицій якості освітньої системи, якості освітнього процесу (як процесу споживання наданих освітніх послуг) та якості особистості випускника як результат діяльності освітньої системи за показниками його освіченості та сформованості суспільно значущих цінностей [5].

6. Якість освіти як ступінь задоволення потреб споживачів та інших зацікавлених сторін. Саме цей підхід набуває актуальності в сучасних ринкових умовах. Таке визначення поняття “якості” фактично було запозичене з виробничої сфери і поширене на сферу освіти. Формування ринку освітніх послуг, поява конкуренції між закладами освіти призвело до необхідності чіткої орієнтації на споживачів освітніх послуг. Поняття якості освіти як ступеня за-

доволеності потреб споживачів та інших зацікавлених сторін багато в чому схоже з визначенням якості, що міститься у міжнародних стандартах ISO серії 9000 версії 2008 (МС ISO серії 9000: 2008), що визначають якість як ступінь, з якою сукупність власних характеристик об'єкта задовольняє потреби [8]. Виходячи з такого трактування якості, найбільш змістовним, на наш погляд, є підхід, запропонований Міністерством освіти і науки України, за яким, зокрема, якість вищої освіти трактується як комплекс характеристик освітнього процесу, що визначають послідовне та практично ефективне формування компетентності та професійної свідомості. Це певний рівень знань і вмінь, розумового, фізичного й морального розвитку, якого досягли випускники освітнього закладу відповідно до запланованих цілей навчання і виховання. [9].

Найважливіші складові якості освіти наведені на рис. 1.

Якість цінностей, цілей і норм визначає той рівень, стосовно якого вимірюється якість освітніх послуг, навчання і освіти і який відображає потреби різних груп споживачів — як самих здобувачів освіти, потенцій-

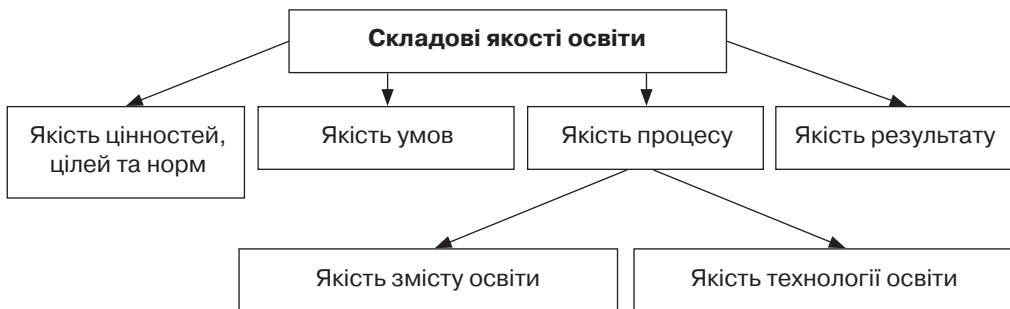

Рис. 1. Складові якості освіти

них роботодавців, економіки країни і суспільства загалом, так і освітян.

Якість умов характеризується рівнем матеріально-технічної бази, соціальною інфраструктурою освітнього закладу; кваліфікацією педагогічного та науково-педагогічного складу; інтелектуального потенціалу учнів та студентів тощо.

Якість процесу освіти можна поділити на якість її змісту і якість технології освіти. *Якість змісту освіти* відображає рівень навчально-методичного забезпечення, зміст освітніх програм і робочих програм дисциплін. *Якість технології освіти* визначає ступінь використання в освітньому процесі сучасних технологій.

Якість результату освіти відображає, на наш погляд, визначення, дане Е. Коротковим. На думку науковця, “якість освіти — це комплекс характеристик професійної свідомості, що визначають здатність фахівця успішно здійснювати професійну діяльність відповідно до потреб економіки на сучасному етапі” [5].

Отже, державне управління якістю освіти передбачає управління всіма її складовими.

Управління якістю освіти — це діяльність, спрямована на виконання

вимог до якості, що пред’являються з боку споживачів та інших зацікавлених сторін. Найважливішими функціями управління якістю є планування, забезпечення мотивації, контроль і покращення. Їх взаємозв’язок представлено на рис. 2.

Планування якості у закладі освіти — це процес встановлення цілей у галузі якості освітньої діяльності, визначення необхідних операційних процесів і відповідних ресурсів для їх досягнення.

Забезпечення якості — діяльність, пов’язана із формуванням необхідного організаційного механізму управління якістю освіти.

Мотивація якості — процес, спрямований на підвищення зацікавленості педагогічних та науково-педагогічних кадрів закладу освіти у забезпеченні та покращенні якості.

Контроль якості — діяльність, спрямована на забезпечення відповідності умов, змісту, результатів навчання потребам здобувачів освітніх послуг, роботодавців, суспільства тощо.

Покращення якості — процес, орієнтований на забезпечення здатності закладу освіти задовольняти потреби в якості освіти і характеризує рівень

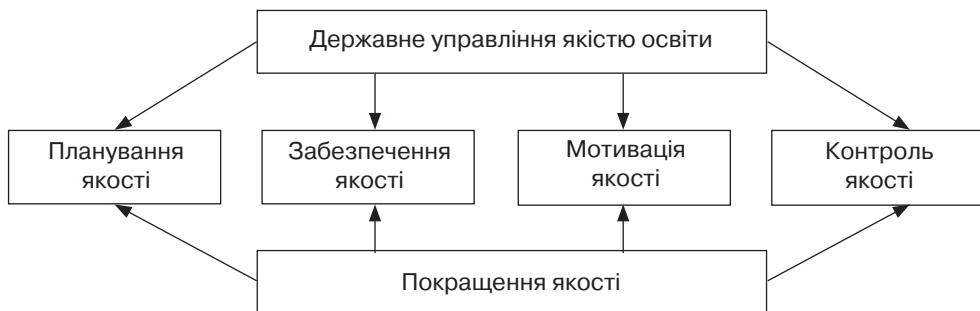

Рис. 2. Функції управління якістю освіти

впровадженості різних видів інновацій в освітню діяльність.

Реалізація перелічених функцій є можливою лише за умов застосування комплексного підходу, який передбачає формування системи управління якістю.

Необхідність впровадження такої системи зумовлено низкою обставин, найважливішими з яких є:

1. Інтернаціоналізація освіти, її функціонування у загальному європейському освітньому просторі. Україна підписала Болонську декларацію, в якій, зокрема, наголошується на необхідності подальшого розвитку системи забезпечення якості на рівні закладів вищої освіти, національному і європейському рівнях. У комюніке конференції міністрів, відповідальних за вищу освіту “Створення загальноєвропейського простору вищої освіти”, що відбулася в Берліні 19 вересня 2003 р., підкреслюється, що відповідно до принципу інституційної автономії, основна відповідальність за забезпечення якості підготовки лежить на кожному із закладів вищої освіти.

У зв'язку з цим перед українськими закладами вищої освіти гостро постала проблема входження у світовий освітній простір за міжнародними стандартами якості. Однак при цьому виникають складності, одна з яких пов'язана з необхідністю авторитетного підтвердження відповідності якості наданих освітніх послуг. Певним вирішенням цієї ситуації є впровадження і подальша сертифікація системи менеджменту якості освітніх закладів на відповідність вимогам міжнародних стандартів ІСО 9001-2008. У західних країнах

сертифікат відповідності цьому стандарту є визнанням того, що система управління закладом освіти базується на застосуванні ефективних методів і засобів для забезпечення якості освітніх послуг.

2. Посилення конкуренції між закладами вищої освіти на ринку освітніх послуг. Дане положення загострюють два моменти:

- по-перше, у 90-х роках ХХ ст. у відповідь на зростаючий попит на здобуття вищої освіти було відкрито велику кількість закладів, насамперед, приватної форми власності;

- по-друге, демографічна ситуація, яка склалася в Україні на сьогодні є такою, що за прогнозом фахівців число місць в існуючих ВНЗ зрівняється, а може й перевищити кількість випускників середніх шкіл. У зв'язку з цим якість підготовки фахівців стає одним із ключових чинників конкурентоспроможності закладів вищої освіти.

3. Перехід до комплексного оцінювання діяльності закладів вищої освіти, що поєднує процедури ліцензування, атестації, державної акредитації на базі затвердженого переліку показників діяльності закладів вищої освіти, містить, зокрема, показники наявності й ефективності функціонування внутрішньої системи управління якістю.

4. Ефективно діюча система управління якістю дає можливість впорядкувати документообіг на всіх етапах освітнього процесу, виключити дублювання окремих функцій, чітко визначити ресурси, результати освітнього процесу, постійно вдосконалювати діяльність закладу вищої

освіти, виходячи з інтересів споживачів освітніх послуг.

Ці обставини призвели: по-перше, до розширення в закладах вищої освіти напрямів діяльності щодо створення і впровадження внутрішніх систем управління якістю, побудованих із застосуванням різних підходів. Тому актуальною сьогодні постає задача розробки державою єдиного підходу до формування системи управління якістю у закладі вищої освіти.

Метою створення системи управління якістю закладів вищої освіти є

забезпечення їх стійких конкурентних переваг на ринку освітніх послуг відповідно до місії і державної освітньої політики стосовно якості.

Основні принципи, на базі яких має бути створена, підтримуватися у робочому стані і постійно вдосконалюватися система управління якістю закладів вищої освіти наведені у табл. 2. Дані принципи у цілому збігаються із базовими принципами загального управління якістю, наведеними у міжнародних стандартах ISO серії 9001 версії 2008 (МС ISO серії 9001: 2008) [8].

Таблиця 2

Принципи управління якістю освіти

Принцип	Зміст принципу
Орієнтація на споживача освітніх послуг	Заклади вищої освіти мають задовольняти потреби споживачів освітніх послуг (держави, роботодавців, студентів) та інших зацікавлених сторін і сприяти, щоб якість цих послуг відповідала їхнім очікуванням
Відповідальність керівництва	Керівництво закладу вищої освіти встановлює єдині цілі, створює механізм їх досягнення. Керівництво створює середовище, в якому науково-педагогічний склад може бути повністю залучений у процес досягнення цілей освітньої установи
Компетентність педагогічного та науково-педагогічного складу	Педагогічний та науково-педагогічний склад на всіх рівнях є основою діяльності освітнього закладу, і його залучення до процесу управління якістю дає змогу використовувати професійні здібності на користь освітньої установи
Процесуальний підхід	Ефективним способом досягнення результатів є управління ресурсами і видами діяльності як процесами із застосуванням методології “Плануйте – Робіть – Перевіряйте – Дійте” (Plan-Do-Check-Act – PDCA) [8]
Системний підхід до управління якістю	Виявлення, розуміння і управління системою взаємозалежних процесів для досягнення цілей у сфері якості сприяє підвищенню результативності та ефективності діяльності закладу освіти
Моніторинг якості	Незмінною метою діяльності закладу освіти є постійний моніторинг якості
Прийняття рішень на підставі задокументованих фактів (інформації)	Ефективні рішення ґрунтуються на аналізі фактів та інформації, що передбачає створення дієвої системи збору та аналізу інформації про всі аспекти діяльності освітньої установи і про її взаємини із “зовнішнім середовищем”
Взаємовигідні стосунки із партнерами	Здатність закладу освіти та його партнерів створювати цінності підвищується на підставі взаємовигідних стосунків

Представлені у табл. 2 принципи можуть реалізовуватися відповідно до різних рівнів управління якістю освіти у закладах вищої освіти.

Окрім того, освітня діяльність закладу вищої освіти є, за своєю сутністю, поліструктурною системою. Тому якість освіти має визначатися якістю всієї сукупності зазначених процесів. Виходячи з цього, вирішення завдання багатокритеріального оцінювання якості освіти стає занадто складною проблемою, що потребує розробки багаторівневих показників. Це є пріоритетним завданням державної освітньої політики. На даний час оцінювання якості освіти передбачається у двох напрямках: зовнішнє оцінювання результатів освітньої діяльності закладу вищої освіти зацікавленими сторонами та внутрішнє оцінювання, що визначається ефективністю функціонування внутрішньої системи забезпечення якості [11].

Міжнародна практика показує, що якість освіти можна оцінити за певними показниками (індикаторами). Найпоширенішими системами освітніх індикаторів є: Освітні індикатори Ради з освіти Європейського Союзу; Освітні індикатори Міжнародного Консультативного Форуму з освіти для усіх; Освітні індикатори ЮНЕСКО тощо. Окрім освітніх показників входять як складові інтегрованого оцінювання суспільного розвитку держави до різних моніторингових систем, зокрема так званий індекс людського розвитку (Human Development Index), який використовується у звітах ООН та індикатори світового розвитку (World

Development Indicators), які визначає Світовий банк.

Висновки. Відсутність теоретико-методологічного вирішення проблеми державного управління якістю освіти спричинює невирішеність проблем у практичних розробках цього питання. До перспектив подальших розвідок у цьому напрямі ми відносимо концептуальне обґрунтування процесу державного управління якістю освіти.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Про Національну стратегію розвитку освіти в Україні на період до 2021 року: Указ Президента України від 25 червня 2013 р. № 344/2013 [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/344/2013>
2. Про освіту: Закон України від 5 вересня 2017 р. № 2145-VIII [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>
3. Харрингтон Дж. Х. Управление качеством в американских корпорациях : монография / Дж. Х. Харрингтон. М. : Экономика, 1990. 272 с.
4. Шишов С. Е., Кальней В. А. Мониторинг качества образования в школе. М., 1998.
5. Коротков Е. Концепція якості освіти [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://ru.osvita.ua/school/method/1342/>
6. Лукіна Т. О. Якість освіти // Енциклопедія освіти / Акад. пед. наук України; Голов. ред. В. Г. Кремень. К.: Юрінком Інтер, 2008. С. 1017–1018.
7. Педагогический энциклопедический словарь / гл. ред. Б. М. Бим-Бад. М., 2002.

8. Международный стандарт ISO 9001:2008. Системы менеджмента качества. Требования [Электронный ресурс]. Режим доступа: <http://certin.org/wp-content/uploads/2016/10/ISO-9001-2008.pdf>
9. Офіційний сайт Міністерства освіти і науки України [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://mon.gov.ua/ua/tag/yakist-osviti>
10. Словник навчально-педагогічних понять і термінів: метод. посіб. / Л. П. Вовк, Г. Д. Панченко, О. С. Падалка. К., 2001.
11. Створено Державну службу якості освіти України – рішення уряду. Новини. 2017 р. 6 груд. // Офіц. сайт М-ва освіти і науки України [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://mon.gov.ua/ua/news/stvorenoderzhavnu-sluzhbu-yakosti-osviti-ukrayini-rishennya-uryadu>

REFERENCES

1. Ukaz Prezidenta Ukrainy vid 25 cherv. 2013 r. № 344/2013 “Pro Natsionalnu stratehiiu rozvytku osvity v Ukraini na period do 2021 roku” [Decree № 344/2013 of the President of Ukraine of 25 June 2013 “On national education development strategy for the period up to 2021”. (2013, June 25) Retrieved from <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/344/2013>. [in Ukrainian]
2. Zakon Ukrainy Pro osvitu : pryiniaty 5 veres. 2017 r. № 2145-VIII [Law of Ukraine on education from September 5 2017, № 2145-VIII]. (2017, September 5). Retrieved from <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2145-19> [in Ukrainian]
3. Harrington J. H. (1990). *Upravlenie kachestvom v amerykanskih korporatsiyakh* [Quality management in American corporations]. Moscow: Ekonomika [in Russian].
4. Shishov S. E., Kalnei V. A. (1998). *Monitorinh kachestva obrazovaniia v shkole* [Education quality monitoring in school]. Moscow [in Russian].
5. Korotkov E. *Kontseptsiia yakosti osvity*. [Conception of education quality] Retrieved from <http://ru.osvita.ua/school/method/1342/> [in Ukrainian]
6. Lukina T. O. (2008). *Yakist osvity* [Education quality]. Entsyklopediia osvity – Education encyclopedia. V.G. Kremen (Ed.). Kyiv: Yurinom Inter [in Ukrainian]
7. Bim-Bad B. M. (Eds.). (2002). *Pedahohicheskii entsyklopedicheskii slovar* [Pedagogic encyclopedic dictionary]. Moscow: Prohres [in Russian].
8. Sistemy mendzhmenta kachestva. Trebovaniia [Education management systems. Requirements]. (2008). *International standard ISO 9001: 2008*. Retrieved from <http://certin.org/wp-content/uploads/2016/10/ISO-9001-2008.pdf> [in Russian]
9. Ofitsiynyi sait Ministerstva osvity i nauky Ukrainy [The official site of Ministry of Education and Science of Ukraine]. mon.gov.ua/ua/tag/yakist-osviti Retrieved from <https://mon.gov.ua/ua/tag/yakist-osviti> [in Ukrainian].
10. Vovk L. P., Panchenko H. D., Padalka O. S. (2001). *Slovyk navchalno-pedahohichnykh poniat i terminiv. Metodichnyi posibnyk* [Dictionary of scientific-pedagogical concepts and terms. The Handbook]. Kyiv [in Ukrainian].
11. Stvoreno Derzhavnu sluzhbu yakosti osvity Ukrainy – rishennia uriadu. Novyny. 2017. 6 hrud. [The Public Service of education quality of Ukraine was created on 6 December 2017] *Ofits. sait Ministerstva osvity i nauky Ukrainy – The official site of Ministry of Education and Science of Ukraine*. Retrieved from <https://mon.gov.ua/ua/news/stvorenoderzhavnu-sluzhbu-yakosti-osviti-ukrayini-rishennya-uryadu> [in Ukrainian].